

Geen fossiel of frikandellen meer in je pensioen? Zeg het maar

Soms is het lastig kiezen in het leven. Ook aan onderwerpen voor deze PM Mening geen gebrek. In een tijd van relatieve pensioenrust door uitstel van de nieuwe Pensioenwet, valt de berichtgeving in de media en politiek rond actiebereidheid over het pensioen op.

Zorgverleners willen dat pensioenfondsen niet meer fout beleggen, Leraren en ambtenaren starten rechtszaak tegen pensioenfonds ABP, Hoogleraar pensioenrecht dient klacht in tegen Nederland bij EU. Een kleine greep uit de koppen in de media afgelopen tijd.

Burgers uiten hun zorgen, onder andere over fossiel en frikandellen in hun pensioenfonds. En ze komen in actie. Geef ze eens ongelijk. Het is hun geld, waarmee bestuurders beleggen. Ongetwijfeld met de beste bedoelingen, maar lang niet altijd met draagvlak van pensioenspaarders. De keuze om wel of niet te willen beleggen in fossiel of frikandellen betreft vaak een principiële keuze voor mensen, zonder middenweg. Toch is de middenweg in veel (bedrijfstaking)pensioenfondsen de norm. In de basis komt dat door de opzet van het stelsel van uitkeringsregelingen met doorsneesystematiek en een uniform beleggingsbeleid. De circa 1,5 miljoen mensen die in Nederland nu deelnemen in een premieregeling kunnen al meer bewegingsvrijheid ervaren en bijvoorbeeld kiezen voor een groen pensioen. Je zou verwachten dat in een nieuw pensioenstelsel met alleen maar premieregelingen die bewegingsvrijheid het nieuwe normaal wordt. Maar niets is minder waar.

Michael Visser

Mr. drs. M.R. Visser is wetenschappelijk medewerker bij het Nibud en verbonden aan Tilburg University. Daarnaast is hij zelfstandig ondernemer via Pensioen GeMi. Hij schreef deze bijdrage op persoonlijke titel.

Keuze contract

Deelnemers hebben straks bij het nieuwe pensioencontract, sinds kort blijkbaar omgedoopt tot 'solidaire premieregeling', nog steeds geen (directe) invloed op de manier waarop hun pensioen wordt belegd. Misschien mag je een keer je mening geven via een enquête, maar je blijft geheel afhankelijk van de beleggingsstrategie van de pensioenuitvoerder. En laat dit nieuw ontwikkelde smaakje premieregeling nu de (voorlopige) voorkeur genieten van traditionele vakbonden als FNV. Zij hebben via hun zetels in pensioenfondsbesturen en aan CAO tafels een flinke vinger in de pap als het om (beleggings) keuzes van je pensioen gaat. En dat willen ze blijkbaar graag zo houden. De stelling om mensen geen moeilijke keuzes voor te leggen bij het beleggen van het pensioenvermogen is veelgehoord als argument bij de keuze vóór de 'solidaire premieregeling', maar wat mij betreft een vals argument. Door te werken met een slimme standaard, en keuzes te beperken, geef je ruimte aan mensen voor keuzes die beter aansluiten op persoonlijke voorkeuren, en ontzorg je hen die niet willen of kunnen kiezen. Laat dit nu gangbare praktijk zijn bij verbeterde premieregelingen, die straks waarschijnlijk 'flexibele premieregelingen' gaan heten.

AVV is de enige vakbond die onomwonden voor die verbeterde premieregeling kiest. Haar initiatief en argumentatie voor een eerlijk pensioen dat duurzaam, direct en democratisch is, verdient meer aandacht.¹ Het draagt hopelijk bij aan het debat wat deelnemers zelf willen, en het zet aan tot actie om na te denken over het eigen pensioen. Dat moet toch ook de pensioensector aanspreken?

Politieke beïnvloeding van je pensioen

De politieke beïnvloeding van 'mijn pensioen' bij ABP blijft ondertussen doorgaan. De ene politicus wil geen frikandellen, de andere geen fossiel. Op 15 september 2021 stelde de Partij voor de Dieren Kamervragen over de aanhoudende onvrede, acties en voorgenomen rechtszaken tegen ABP.

Wat zijn de volgende thema's waarop de politiek gaat roeren in uw ideale pensioenmix? Naast de *evergreener* als Oranje beleggen – meer beleggen in Nederland – is het wachten op de roep op meer investeringen in woningen door pensioenuitvoerders. Dat komt vast goed, als je bijvoorbeeld het partijprogramma van Volt leest. Maar wat als het

pensioenfondsen beleggen in buitenlandse investeerders die op grote schaal woningen in Nederland opkopen en daarbij slim gebruik maken van de Nederlandse fiscale wetgeving en ons uitgebreide belastingverdragen-netwerk?² Sommigen krijgen daar een *Blackstone* van in hun maag en vinden dat sociaal onwenselijk. Los of het juridisch allemaal in de haak is. Is een politiek appèl tegen arbitraire belastingconstructies door bedrijven en landen waarin pensioenfondsen beleggen aanstaande? Ook discussies over beleggingen in slechte suikers en slavenvrije chocolade sluit ik niet uit. Dergelijke politieke invloed op het pensioen neemt eerder toe dan af, zo is mijn inschatting. Wie dat niet wil, zal zich moeten laten horen en meer zeggenschap over zijn pensioen eisen.

Politieke pensioensplinters

Olaf Boschman schreef in *PensioenPro* een fraaie analyse over de positie van politieke splinterpartijen als het gaat om een nieuw kabinet die de nieuwe pensioenwet straks door de Kamer moet zien te loodsen.³ Een wankele coalitie zal daarbij volgens hem misschien een beroep moeten doen op een van de vele splinterpartijen, waar pensioen niet echt bovenaan het prioriteitenlijstje staat. Ik denk dat Boschman daar wel eens gelijk kan gaan krijgen. Voor een inhoudelijke analyse van de pensioensplinters verwijs ik graag naar zijn artikel, met de rol van ‘eenmanssplinter Pieter Omtzigt’ als open einde. Ook ik ben benieuwd hoe Omtzigt nu aankijkt tegen het pensioenakkoord, en zeggenschap van pensioendeelnemers in het bijzonder. Wie heeft de passage daarover in het uiteindelijke CDA verkiezingsprogramma eigenlijk afgezwakt? Hoewel te lezen valt dat het CDA het belangrijk vindt dat de belangen van alle deelnemers bij de collectieve overgang goed worden beschermd en dat ‘voldoende (mede)zeggenschap en goede juridische en procedurele waarborgen’ vereist, was het concept verkiezingsprogramma veel uitgesprokener. ‘Wij vinden het belangrijk dat deelnemers en gepensioneerden zelf de keuze maken om over te stappen’, duidt toch echt op méér zeggenschap. Of Omtzigt op dit vlak democratisch wil doorpakken, moet nog blijken.

Pensioenakkoord dansen op een dun draadje

Een nieuwe Tweede Kamer, een nieuw kabinet en nieuwe keuzemogelijkheden in het aanvullend pensioen kunnen zorgen voor een nieuwe dyna-

miek. Het blijft pensioenakkoord dansen op een dun draadje.⁴ De duivel zit in de details, die we nog niet allemaal kennen en die nog kunnen veranderen in het definitieve wetsvoorstel toekomst pensioenen. Maar zeker ook nog tijdens de politieke behandeling van dit wetsvoorstel in 2022. Na Prinsjesdag is het tijd voor pakjesavond, weten polder en politiek als geen ander.

Positief verrast was ik na de zomer door een motie van de SP. Deze motie is op 15 september ingediend bij het tweeminutendebat uitwerking pensioenakkoord door het lid Van Kent⁵ en constateert ‘dat gepensioneerden en werkenden in actie komen voor meer zeggenschap over de wijze waarop pensioenfondsen en pensioenuitvoerders hun geld beheren en verzoekt de regering, te (laten) onderzoeken op welke manieren verregaande vormen van zeggenschap aan gepensioneerden en werkenden gegeven kunnen worden, en deze opties aan de Kamer te doen toekomen’. Met verbazing las ik in het verslag hoe minister Koolmees de motie inkapselt en deze ontraadt. De minister geeft aan er de komende twee jaar geen capaciteit voor te hebben en ziet de urgentie niet. Au. Hopelijk onze Kamer wel.⁶

Tot slot

Wil je niet gedwongen worden om te beleggen in fossiele energie? Fan van frikandellen, ook als belegging in je pensioen? Laat dan je stem horen. Neem initiatief via polder, politiek of pensioenuitvoerder. Wordt actief, mede-eiser, stel vragen of jezelf verkiesbaar voor een Verantwoordingsorgaan. Of stem met je voeten, wordt bijvoorbeeld zelfstandig ondernemer en regel het zelf. De keuze is reuze. ●

- 1 <https://www.avv.nu/eerlijk-pensioen/ik-wil-ee-eerlijk-pensioen>.
- 2 Omstreden huizenopkoper Blackstone betaalt door fiscale truc geen belasting in Nederland, de Volkskrant 25 september 2021.
- 3 O. Boschman, Splinterpensioen, *PensioenPro* 23 september 2021.
- 4 Zie ook: J. Warren en M.R. Visser, Wet toekomst pensioenen, Beloning & Belasting 2021-0098.
- 5 Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 32 043, nr. 567 <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2021Z15534&did=2021D3332>.
- 6 Stemmingen over de motie vinden plaats als deze editie van *Pensioen Magazine* bij de drukker ligt.